

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

RPW/9784/2016 P
Data: 2016-02-17

Warszawa, dnia 17 lutego 2016 r.

Sygn. akt U 7/13

dot.: RPO-724264-VII-13/MMa
KMP.573.25.2014

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL	2016 -02- 17
ZAL. 3	NR

Pan
Adam BODNAR
Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Prezencie,

W ślad za pismem Trybunału Konstytucyjnego z 11 marca 2014 r., przesyłam w załączeniu kopię zmodyfikowanego stanowiska Prokuratora Generalnego z 11 lutego 2016 r. (wpływ do TK – 12 lutego 2016 r.), wyrażonego w sprawie z wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich – U 7/13.

Przewodniczący składu orzekającego

Marek Zubik

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego

PG VIII TK 87/13

(U 7/13)

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY KAN C E L A R I A	
wpl. dnia	12. 02. 2016
L.dz.	L.zał.

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z pismem procesowym Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 20 stycznia 2016 r. (znak: KMP.573.25.2014), w sprawie modyfikacji wniosku z dnia 22 lipca 2013 r. (znak: RPO-724264-VII-1/MMa) „o stwierdzenie niezgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. Nr 124, poz. 1359 z późn. zm.) oraz § 34 rozporządzenia w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 z późn. zm.) i art. 41 ust.1 w zw. art. 31 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej” poprzez ustalenie, że przedmiotem tego wniosku jest § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w brzmieniu nadanym przez § 1 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. poz. 1809) oraz § 34 rozporządzenia w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 tego rozporządzenia, z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach

nieletnich (Dz. U. z 2014 r., poz. 382 z późn. zm.) i art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

– na podstawie art. 56 pkt 5 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064 ze zm.) –

przedstawiam następujące zmodyfikowane stanowisko:

przepisy § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 1054 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 listopada 2015 r., oraz § 34 tego rozporządzenia, w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4, są niezgodne z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 382 ze zm.) oraz z art. 41 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 i z art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Uzasadnienie

Wnioskiem z dnia 22 lipca 2013 r. Rzecznik Praw Obywatelskich (dalej: „Wnioskodawca”, „RPO”) wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie niezgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (aktualny jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 1054 ze zm.; dalej: rozporządzenie) oraz § 34 wymienionego rozporządzenia, w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4, z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (aktualny jednolity tekst: Dz. U. z 2014 r., poz. 382

ze zm.; dalej: u.p.n.), art. 42 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Pismem procesowym z dnia 20 stycznia 2016 r. Wnioskodawca zmodyfikował ten wniosek i wniósł o stwierdzenie niezgodności § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich w brzmieniu nadanym przez § 1 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich (Dz. U. poz. 1809) oraz § 34 rozporządzenia w zakresie, w jakim odsyła do odpowiedniego stosowania § 25 ust. 1 pkt 4 tego rozporządzenia, z art. 95 § 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich i art. 41 ust.1 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 92 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

RPO podniósł, że nowelizacja zaskarżonego § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia, która weszła w życie z dniem 6 listopada 2015 r., nie usunęła podniesionych we wniosku wątpliwości co do zgodności aktu wykonawczego z upoważnieniem ustawowym oraz z przepisami ustawy zasadniczej.

Nowelizacja ta ograniczyła bowiem jedynie do 14 dni okres, na jaki, decyzją dyrektora zakładu, można umieścić nieletniego w izbie przejściowej dla zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku w zakładzie. We wniosku z dnia 22 lipca 2013 r. Wnioskodawca zarzucił, że kwestionowane przepisy tworzą system izolacji nieletnich, ograniczający ich wolność osobistą w ramach wykonywanego środka poprawczego, wykraczający poza umocowanie w u.p.n. i naruszający przez to dyspozycję art. 41 ust. 1 Konstytucji. Nowe brzmienie zaskarżonego § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia ten pozaustawowy system izolacji utrzymało, dlatego – zdaniem RPO – w dalszym ciągu jest sprzeczne z tym przepisem ustawy zasadniczej. W tych okolicznościach Wnioskodawca podtrzymał także zarzuty naruszenia przez zaskarżone przepisy zasady proporcjonalności określonej w art. 31 ust. 3 Konstytucji oraz

przekroczenia delegacji ustawowej, stanowiącego naruszenie art. 92 ust. 1 zdanie 1 ustawy zasadniczej, przywołując w tym zakresie argumentację przedstawioną w pierwotnym wniosku. W związku z powyższym RPO wyraził przekonanie, że w dalszym ciągu istnieje potrzeba dokonania przez Trybunał Konstytucyjny oceny konstytucyjności zaskarżonych uregulowań, w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 listopada 2015 r., z punktu widzenia wzorców konstytucyjnych wskazanych w petitum wniosku z dnia 22 lipca 2013 r.

W wyniku nowelizacji dokonanej rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 października 2015 r. zaskarżony § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia otrzymał następujące brzmienie:

„§ 25.1. Dyrektor zakładu dla zapewnienia bezpieczeństwa lub porządku w zakładzie może na czas określony:

1) (...)

2) (...)

3) (...)

4) umieścić nieletniego w izbie przejściowej na okres nie dłuższy niż 14 dni”.

Dokonana zmiana polegała zatem na wyeliminowaniu z pierwotnego brzmienia tego przepisu możliwości umieszczenia nieletniego „w oddzielnym pomieszczeniu mieszkalnym” oraz ograniczeniu do 14 dni możliwości umieszczenia nieletniego „w izbie przejściowej”.

Przed merytorycznym odniesieniem się do treści pisma procesowego Wnioskodawcy w pierwszej kolejności należy rozstrzygnąć kwestię wpływu uchylenia pierwotnie zaskarżonej regulacji na dopuszczalność orzekania w niniejszej sprawie.

Na temat utraty mocy obowiązującej zakwestionowanych przepisów przed zbadaniem przez Trybunał Konstytucyjny ich zgodności z Konstytucją

Trybunał wypowiedział się m.in. w postanowieniu z dnia 1 września 2004 r., sygn. akt P 17/02 (OTK ZU nr 8/A/2004, poz. 85), podjętym na gruncie obowiązującej wówczas ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), która w tym zakresie zawierała uregulowanie analogiczne do przewidzianego w art. 104 ust. 1 pkt 4 obecnie obowiązującej ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064 ze zm.). W przywołanym postanowieniu Trybunał Konstytucyjny wskazał, że utrata mocy obowiązującej przepisu w dotychczasowym brzmieniu przed wydaniem orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny prowadzi do zaistnienia przesłanek do umorzenia postępowania na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym. Takie rozwiązanie prawne jest zgodne z ogólnymi funkcjami i założeniami dotyczącymi kognicji Trybunału Konstytucyjnego, jako organu powołanego do badania m.in. hierarchicznej zgodności aktów normatywnych. Wyznacza też zasadę, wedle której kontroli zgodności z Konstytucją podlegają akty, które zachowują moc obowiązującą i wyznaczają określonym podmiotom (adresatom tych norm) odpowiednie reguły postępowania w oznaczonych okolicznościach. Jednocześnie Trybunał Konstytucyjny przypomniał, że w dotychczasowym orzecznictwie Trybunału ustalił się pogląd, iż utrata mocy obowiązującej musi mieć charakter rzeczywisty, a nie pozorny, dlatego zakres zmian podlega ocenie Trybunału Konstytucyjnego. Uchylenie przepisu nie zawsze jest równoznaczne z utratą przez ten przepis w całości mocy obowiązującej, a pogląd ten należy – *mutatis mutandis* – odnieść również do zmiany przepisu (zob. także postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2003 r., sygn. akt K 10/02, OTK ZU nr 8/A/2003, poz. 88).

W niniejszej sprawie pierwotnie zaskarżony przez RPO przepis § 25 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia został zmieniony, z formalnego punktu widzenia zatem został wyłączony spod kontroli Trybunału Konstytucyjnego. Zwrócić wszakże należy uwagę, że zawartość normatywna tego przepisu nie została usunięta

z systemu prawnego. W wyniku nowelizacji zachował on bowiem – częściowo – tę samą treść normatywną, która stała się podstawą wniosku RPO, a dyspozycja tego zaskarżonego przepisu w dalszym ciągu będzie stosowana. W związku z powyższym należy opowiedzieć się za dopuszczalnością modyfikacji wniosku przedstawionego w niniejszej sprawie Trybunałowi Konstytucyjnemu, a w szczególności jego przedmiotu, i kontynuacją postępowania w celu wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Przemawiają za tym także względy ekonomiki procesowej.

Zachowanie przez zaskarżony przepis (po jego nowelizacji) treści normatywnej, która została już negatywnie oceniona w stanowisku Prokuratora Generalnego z dnia 7 marca 2014 r., sygn. akt PG VIII TK 87/13, nie daje podstaw do reasumpcji tego stanowiska. Należy zgodzić się z Wnioskodawcą, że kwestionowana regulacja, w brzmieniu obowiązującym od dnia 6 listopada 2015 r., cechuje się tymi samymi wadami, którymi dotknięta była przed nowelizacją. Z tego też powodu aktualność zachowuje argumentacja powołana w stanowisku Prokuratora Generalnego z dnia 7 marca 2014 r., uzasadniająca niezgodność zaskarżonych unormowań ze wskazanymi przez Wnioskodawcę wzorcami kontroli.

Z przedstawionych powyżej względów wnoszę jak na wstępie.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego
Robert Hernand
Zastępca Prokuratora Generalnego

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

Sygn. akt U 7/13
dot: RPO 724264-VII-13/mme
KMP. 578. 25.2014

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -02- 17
ZAL.	NR

Pan
Adam BODNAR
Rzecznik Praw Obywatelskich